

для емітента, так і для інвестора, все ж таки виникають ризики, пов'язані з емісією та обігом цього інструменту. Відтак органи місцевого самоврядування мають взяти на себе відповідальність за свої фінансові рішення не тільки відповідно до чинного законодавства, а також, відчувачи відповідальність перед платниками податків. Місцевий борг таким чином є оптимальним рішенням для фінансування місцевих інвестицій, оскільки він встановлює баланс інтересів між тими, хто приймає рішення, бенефіціарами і платниками податків. Однак, боргове фінансування також вимагає зваженої і проактивної фінансової політики, в якій витрати і вигоди оцінені окремо для кожного інвестиційного проекту, а обсяг інвестицій скорегований відповідно до реальної фіскальної спроможності. [2]

Таким чином, важливим завданням на сучасному етапі державотворення є розвиток ринку муніципальних запозичень, який може стати необхідним альтернативним джерелом фінансування потреб громад.

Література

1. Дужук Л.В. Стан і перспективи розвитку ринку муніципальних облігацій в Україні. – Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=73542>
2. Дяченко С. Проблеми та перспективи функціонування українського ринку місцевих запозичень. – Режим доступу : http://www.vidkrytochi.org.ua/2012/03/blog-post_17.html
3. Кравчук І. Місцеві облігації: чи очікувати банкрутств міст. – Режим доступу : <http://real-economy.com.ua/publication/113/54187.html>

Інна ПЕТРУК

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ПРІОРИТЕТИ АНТИКРИЗОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА КОРОТКО-ТА СЕРЕДНЬОСТРОКОВУ ПЕРСПЕКТИВУ

В Україні актуальним залишається завдання визначення пріоритетних термінових заходів антикризового спрямування, а також напрямів, завдань та інструментів антикризової політики на середньострокову перспективу.

Розвиток ситуації в економіці України на початку 2015 р. засвідчує

перманентне наростання ризиків, пов'язаних з кризовими процесами[1]. На вітчизняну економіку продовжують негативно впливати як стагнація світової економіки, так і макроекономічні та валютно-фінансові дисбаланси, які сформувалися в останньому кварталі 2014 року[2]. В Україні чітко сформувався комплекс викликів, пов'язаних із:

- глибокою депресією основних секторів економіки, викликану насамперед різким звуженням зовнішніх ринків збуту;
- втратою стабільності банківської системи через наростання кризи ліквідності в умовах відсутності дієвої політики підтримання останньої;
- нестабільності курсу гривні у зв'язку з дисбалансом попиту та пропозиції на валютному ринку та високим рівнем девальваційних очікувань економічних суб'єктів;
- важкістю фінансування бюджетних видатків через значно більше, ніж прогнозоване, падіння макроекономічних показників;
- перманентною втратою дієвості політики держави через глибоку політичну кризу та розбалансування діяльності гілок законодавчої, виконавчої та монетарної влади;
- помітною делегітимізацією політики держави через невпинне погіршення якості життя та зростання на цьому підґрунті соціальної напруженості.

З нашої точки зору, в найближчі місяці слід очікувати поширення негативного впливу зазначених кризових явищ. Зокрема, це робить реальними ризики:

- зниження зайнятості та доходів значної частини працюючих;
- формування касового розриву у фінансуванні Державного бюджету та Пенсійного Фонду;
- блокування значної частини безготівкового грошового обороту через банківську кризу;
- подальшого швидкого зниження обмінного курсу гривні через незбалансоване зростання попиту на іноземну валюту;
- наростання кризи державного управління, що матиме вияв насамперед у зниженні дієвості фіскальної системи, посиленні відцентрових тенденцій у відносинах з регіонами, розвитку «альтернативного» грошового обігу (іноземної валюти, грошових сурогатів, бартеру);
- різкої активізації спекулятивних атак на знецінені активи підприємств.

Кризові прояви перешкоджатимуть подоланню нагромаджених в Україні структурних диспропорцій, які є головною причиною надмірних глибини та багато вимірності кризових явищ в Україні[3].

Наслідком може стати десинхронізація кризи в Україні із світовою та втягнення України в тривалий період економічної стагнації з поетапною втратою економічного, а ймовірно – і політичного суверенітету. Усвідомлення загрозовості таких ризиків робить вироблення та реалізацію адекватної політики щодо протидії кризі першочерговим завданням забезпечення національної безпеки держави. Визначаючи пріоритети та інструменти антикризової політики, украї важливо розрізнати першочергові («пожежні») та системні (середньострокові) заходи. Вжиття перших є терміново необхідним для запобігання неконтрольованого розвитку ситуації в економіці та соціальній сфері. Відтак вони мають цільовим чином спрямовуватися на основі кризові виклики – «генератори» ймовірних ризиків, для недопущення їхнього розкриття. Водночас, з огляду на показане вище структурне підґрунтя кризових явищ в Україні, на жаль, немає підстав розраховувати на коректну адаптацію економічної системи (та економічних суб'єктів) до кризових викликів та здійснення «автономного» оздоровлення економіки, притаманного традиційним механізмам циклічності ринкової економіки. Отже антикризові дії мають водночас формувати необхідні структурні зрушення, які створюватимуть адаптаційне середовище та дозволять вже найближчим часом генерувати іманентні національній економіці підвалини економічного зростання на основі національних конкурентних переваг. Це свідчить про важливість коректного вибору першочергових заходів та узгодження їх із середньостроковою антикризовою політикою. Виходячи з проведеного аналізу, першочергові заходи антикризової політики мають, на нашу думку, включати:

- заходи щодо стабілізації фінансової системи;
- заходи щодо валютно-курсової стабілізації;
- сприяння поживленню економічної активності та запобігання економічному спаду;
- заходи щодо відновлення керованості національної економіки.

Література

1. Антикризисное управление : учебник / [под ред. проф. Э. М. Короткова]. – [2-е изд., доп. и перераб.]. – М. : ИНФРА-М, 2009. – 620 с.
2. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. О. Василенко. – К. : ЦУЛ, 2003. –

504 с.

3. Економічна теорія: політекономія : підруч. / [за ред. В. Д. Базилевича]. – [7-ме вид., випр. і перероб.]. – К. : Знання-Прес, 2008. – 719 с.

Віталій ПИСЬМЕННИЙ

Тернопільський національний економічний університет, Україна

НОВІ МОЖЛИВОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ФОРМУВАННІ БЮДЖЕТНИХ ДОХОДІВ

Нинішній стан фінансування видатків місцевої влади на виконання функцій і завдань у межах власної компетенції та реалізації делегованих повноважень є складний, а наповнення місцевих бюджетів не можна вважати досконалим. Аналіз статистичних даних підтверджує високу питому вагу надходжень від загальнодержавних податків, які фактично не пов'язані з власною діяльністю територіальних громад. Натомість питома вага місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів не перевищує 10%. Це суперечить імперативним засадам фінансової децентралізації, яку уряд намагається впровадити в контексті адміністративно-територіальної реформи в Україні.

Баланс доходів і видатків місцевих бюджетів України має позитивне сальдо, утім воно забезпечується за рахунок міжбюджетних трансфертів. Їх частка становить більше половини від загального обсягу доходів місцевих бюджетів, а в абсолютних цифрах вони зросли із 78881,3 млн. грн. у 2010 році до 130600,9 млн. грн. в 2014 році¹. Бюджетна політика, де основний акцент зроблено на фінансовій підтримці із центру, не має жодних перспектив. Адже міжбюджетні трансферти використовуються для фінансування поточних видатків і дестимулюють органи місцевого самоврядування у пошуку власних джерел наповнення місцевих бюджетів.

Серед дохідних джерел важливу роль у фінансову забезпеченні місцевого самоврядування відіграють податкові надходження, які в 2014 році становили 87333,7 млн. грн., або 37,7% від загального обсягу доходів місцевих бюджетів. Це було забезпечено за рахунок податку на

¹ У 2015 році місцевим бюджетам передбачено 175881,6 млн. грн. міжбюджетних трансфертів, які за січень–серпень були забезпечені на 57,5%, або 101173,3 млн. грн.